

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 39. broj

26. rujna 2024.

cijena 300 Ft

Osnovna škola Petrovo Selo

3. stranica

55. Zlatne žice Slavonije

9. stranica

114. Dužijanča

15. stranica

Bez javnosti nema zdravog društva

U rujnu obilježavamo više međunarodnih i svjetskih dana, a među njima je i Međunarodni dan prava na pristup informacijama 28. rujna. Tim danom dajemo pozornost općem pravu koje nam se danas čini sasvim prirodnim i sastavnim dijelom društvenog i političkog života, ali nije oduvijek tako bilo.

Pravo na pristup informacijama danas je dio temeljnog prava na izražavanje koje je ustanovljeno člankom 19. Opće deklaracije o ljudskim pravima još iz davne 1948. godine. Trebalo je mnogo godina da se ono ostvari i u praksi, a čak i danas to se pravo često zanemaruje ili ne ostvaruje onako kako bismo očekivali. Pravo na pristup informacijama pravo je pravnih i fizičkih osoba na traženje i dobivanje informacija javne naravi od tijela javne vlasti. Informacija je svaki podatak koji posjeduje javna vlast. Danas je to u mnogim državama ustavom i zakonima zajamčeno pravo demokratskog društva, odnosno odgovorne vlasti. Osim općem pravu na informacije kojima raspolažu tijela javne vlasti posebna pozornost danas se daje pristupu informacijama o ostvarivanju ljudskih prava, ostvarivanju prava nacionalnih manjina ili narodnosti, okolišu ili klimatskim promjenama.

Pravo na pristup informacijama treba se ostvarivati na svim razinama javnog, društvenog i političkog života, a to pravo pripada kako fizičkim osobama tako i zajednicama, primjerice akademskoj zajednici, organizacijama civilnog društva, medijima, raznim strukovnim tijelima, političkim strankama te privatnim poduzetnicima. Za nas je najvažnije to da pripada medijima, čija je iznimna odgovornost da nam objektivno prenose informacije od javnog interesa. Informacije se mogu dati priopćenjima, izvješćima, prijenosima javnih sjednica ili događanja odnosno odgovorima na javni pismeni ili usmeni upit. No, ipak često čujemo kako na konkretan upit za pristup informacijama mjesecima nema odgovora. Jasno je da bi odgovorna vlast, odnosno bilo koje javno tijelo, trebalo barem nastojati osigurati to temeljno ljudsko pravo. Jer kako bez zdravog tijela i zdravog duha nema zdravog čovjeka, tako bez javnosti i pristupa informacijama od javnog interesa nema ni zdravog društva. Prisjetimo se samo znakovitih riječi preporoditelja bačkih Hrvata, biskupa Ivan Antunovića, koji je još u drugoj polovini 19. stoljeća napisao: „Što je sunce za prirodu, to je javnost za društveni život“.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Mnogi pametniji od mene već su rekli kako mostovi nisu samo obične građevine od kamena ili betona, oni su ruke koje spajaju obale i ljude te predstavljaju simbol života, ljubavi i prijateljstva, spajanja.“

Kako je izjavio gradonačelnik Mohača, stoljetni san Mohačana počeo se ostvarivati. Ima simbolike u datumu kad je u *Službenom listu Mađarske (Magyar Közlöny)* objavljena odluka da je mađarska vlada u svojem proračunu osigurala sredstva za izgradnju prilaznih cesta i mosta na Dunavu kod Mohača. Odluka je objavljena 29. kolovoza.

Mohačka bitka odigrala se 29. kolovoza 1526. godine između snaga Hrvatskog Kraljevstva i Kraljevine Ugarske, koje su bile u personalnoj uniji, protiv snaga Osmanskog Carstva. Petsto godina nakon bitke gradi se most na Dunavu kod Mohača. Vlada je izjavila kako se slaže s projektom izgradnje mosta na Dunavu u Mohaču i s mostom povezanih cestovnih mreža te je osigurala sredstva za provedbu projekta. Konkretna izgradnja počinje 2025. godine, a završetak radova očekuje se do kraja 2031. godine. Bit će to najskuplja mostogradnja u Mađarskoj svih vremena. Za nju je mađarska vlada iz svojega proračuna od 2024. do 2031. godine osigurala iznos od najviše 389,3 milijarde forinti. Naravno, taj se iznos ne pojavljuje odjednom na rashodovnoj strani, nego se raspoređuje na sljedeći način: 50 milijardi forinti u 2025., 100 milijardi forinti u 2026., 80 milijardi forinti u 2027., 110 milijardi forinti u 2028., 47,1 milijarda forinti u 2029., 100 milijuna forinti u 2030. i 100 milijuna forinti u 2031.

Uz to vlada je zadužila ministra financija da, na inicijativu ministra graditeljstva i prometa, u ovoj godini osigura dvije milijarde forinti dodatnih sredstava za investicijsku skupinu za razvoj javnih cesta kako bi se ispunile zadaće pripreme i provedbe ulaganje. Velika su to ulaganja koja će u konačnici povezati dijelove Mađarske (Hunniát és Pannóniát) koje povezuju mostovi na Dunavu. S mohačkim bit će ih 21. I nije riječ samo o mostu nego i o povezivanju cestovnih mreža, magistralne ceste II. reda (broj 51) i autoceste M6.

Novi most preko rijeke Dunav bit će ukupne dužine 756 metara te će biti dio državne ceste. Imat će tri elementa: dva mosta na poplavnom koritu i most na riječnom koritu. Most će biti izgrađen s dvostrukim kolosijekom, 2 x 2. Ukupno će biti pet novih kružnih raskrižja, jedan objekt iznad sporednih kolosijeka i javne prometnice, jedan objekt s tri otvora iznad sporednog kolosijeka, jedan objekt s dva nosača iznad industrijske ceste te okvirni element biciklističkog podvožnjaka širine 3,9 metra uz tri artefakta s dva nosača i jedan artefakt bicikla s dva nosača. Državnom cestovnom vezom bit će povezani gradovi uz južnu granicu: Pečuh, Mohač, Baja, Segedin. U perspektivi razvoja luke u Mohaču grad može postati važna logistička baza. Autocesta M6 došla je do granice s Hrvatskom, hrvatska strana izići će na granicu 2025. godine. Time se stvara cestovna veza sjever – jug, koja s mostovima na Dunavu na svakih 25 do 30 kilometara osigurava optimalan gospodarski razvoj u nadolazećim desetljećima.

Mnogi pametniji od mene već su rekli kako mostovi nisu samo obične građevine od kamena ili betona, oni su ruke koje spajaju obale i ljude te predstavljaju simbol života, ljubavi i prijateljstva, spajanja. Oni su nada u našoj vječitoj potrazi za novim obalama, ljudima, kulturama i civilizacijama, svjedoci vremena... Književnik Ivo Andrić o mostovima je rekao: „Pokazuju mjesto na kojem je čovjek naišao na zapreku i nije zastao pred njom, nego ju je savladao i premostio kako je mogao, prema svom shvaćanju, ukusu i prilikama kojima je bio okružen.“ Andrić o mostovima piše: „Oni su važniji od kuća, svetiji od hramova. Svačiji i prema svakom jednaki, korisni (...) istrajniji su od drugih građevina i ne služe ničemu što je tajno ili zlo.“

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

Hrvatsko-mađarska dvojezična Osnovna škola Petrovo Selo

Djelatnici Hrvatsko-mađarske dvojezične Osnovne škole Petrovo Selo raduju se početku nove školske godine, a kako i ne bi kad je 15 prvšačica sjelo u školske klupe.

Ravnateljica škole Ana Škrapić Timar za Hrvatski je glasnik rekla: „U školskoj godini 2023./2024. šestero osmaša napustilo je školske klupe. Oni od jeseni nastavljaju srednjoškolsko obrazovanje u obližnjim gradovima. U školskoj godini 2024./2025. 15 prvšačica sjelo je u školske klupe. Broj učenika povećao se za 20 te školu pohađa 85 učenika s kojima radi 11 stalno zaposlenih nastavnika. Oni su gotovo svi iz mjesta, što je veliko bogatstvo. Osim njih još petoro pedagoga radi u školi, ali ne u punom statusu.“

„Iako je školu ljetos napustila jedna kolegica, nađeno je rješenje, a ovako velik broj učenika posebno nas raduje“, ističe Škrapić Timar, „jer smo godinama imali od 60 do 70 učenika, a prošle školske godine njih 74. Niže razrede pohađaju 53 učenika, a više 32. Broj učenika posljednjih godina raste. U višim razredima pokrenute su i tri skupine u popodnevnom boravku.“

Učenici prvog razreda s razrednicom Blankom Takács

Svečanost otvaranja nove školske godine

Kao i uvijek, ravnateljica sa svojim djelatnicima ima puno planova. Tu su redovni školski programi i svečanosti, ali i brojni programi povezani s hrvatskim jezikom, programi koji se ostvaruju u seoskoj knjižnici, s kojom škola dobro surađuje. Važni su plesači i tamburaši Hrvatsko-mađarske dvojezične Osnovne škole Petrovo Selo koji nastupaju na školskim, ali i seoskim priredbama. Ravnateljica Škrapić Timar u ovoj školskoj godini obilježava i svoj jubilej: prije 40 godina počela je raditi u školi u Pe-

trovu Selu. Kako s ponosom kazuje, sreća je još veća jer je 1. razred ove godine upisala njezina unuka. Spominje i prijateljsku školu iz Donje Zeline, s kojom imaju višedesetljetnu suradnju. Na proljeće bili su u posjetu toj školi, a uzvratni posjet očekuju na proljeće 2025.

Prošle školske godine u Petrovu Selu svečano je otvorena nova zgrada hrvatsko-mađarske narodnosne osnovne škole. Školska zgrada koja je tad otvorena predstavlja simbol kvalitete obrazovanja i kul-

Ravnateljica škole Ana Škrapić Timar

turnog bogatstva. Inovativna arhitektura jedinstvena je u cijeloj regiji i nudi sasvim nove mogućnosti obrazovanja. Ta moderna i dobro opremljena školska zgrada ne samo da pruža izvanredne uvjete za rad nego je prostor za prenošenje kulturne baštine i jezika, što jača seosku zajednicu i obogaćuje Petrovo Selo. Modernizacija postojeće zgrade i gradnja nove škole u Petrovu Selu stajala je oko dva milijuna eura (oko 773 milijuna forinti). Od 1875. do 2023. godine škola je bila u staroj crkvenoj zgradi, a danas je u obnovljenoj zgradi. Obnovom i gradnjom nove školske zgrade svi su se školarci našli pod istim krovom.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Tamás Teklits

CRO TOUR 2024.

IX. Državna hrvatska biciklijada po Baranji

U organizaciji Hrvatske državne samouprave od 23. do 25. kolovoza organiziran je CRO TOUR 2024. – IX. Državna biciklijada Hrvata u Mađarskoj. Nakon okupljanja 23. kolovoza u Pečuhu polazak je bio s pečuškog Trga Jókai (ispred zgrade Hrvatskog doma), a završetak 25. kolovoza u Mohaču. Sedamdesetak sudionika iz svih regija u Mađarskoj u tri dana odvezlo je 139 kilometara i obišlo 20 hrvatskih naselja u Baranji. Najviše prijavljenih bilo je iz Baranje, zatim iz Bačke, Gradišća, Pomurja, Podravine i Pešte, a njima bi se nakon dočeka na ulazu u naselje priključili i mjesni biciklisti.

Prvog dana vozilo se od Pečuha preko Kukinja i Salante te Harkanja i Šikloša do Kašada, ukupno 60 kilometara. Drugoga dana polazak je bio ispred Hrvatske škole Miroslava Krležu u Pečuhu, gdje je organiziran i dvodnevni smještaj sudionika, a vozilo se preko Kozara i Mišljena, Semelja, Sukida, Udvara i Pogana do Kukinja, gdje su ugošćeni na XXX. Bošnjačkom sijelu, ukupno 52 kilometra. Polazak u nedjelju organiziran je iz Lotara, a išlo se preko Birjana, Olasa, Surdukinja, Katolja i Lančuga do Mohača, ukupno 27 kilometara. Na svim spomenutim postajama mjesne hrvatske samouprave dočekale su sudionike biciklijade, pogostile ih osvježavajućim pićima i ukusnim zalogajima.

Na kraju, nakon dolaska u Mohač, sudionike su u Gradskoj kući primili predsjednik Hrvatske samouprave Đuro Jakšić

U Mohaču

Kratak odmor

i zamjenik gradonačelnika Áron Cserdi, koji su ih pozdravili te ih ukratko upozнали s poviješću, znamenitostima i životom višenacionalnog podunavskog gradića, posebno životom i radom mjesne hrvatske zajednice. Događanju je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Kako nam je uz ostalo kazao Ivan Guban, još kao novinar prije 15-ak godina potaknuo je organiziranje jedne državne biciklijade radi povezivanja i boljeg međusobnog upoznavanja Hrvata u Mađarskoj. Biciklijada bi se svake godine organizirala u drugoj regiji. Konačno, prije devet godina ostvarena je ideja sa željom da se u jednom mandatu obiđe svih

pet hrvatskih regija (jer je Budimpešti to malo opasnije). Zbog korone jedne godine biciklijada je izostala, ali ove godine održana je već deveti put. Iz godine u godinu sve je više biciklista, a za mnoge od njih to je dobra prilika da bolje upoznaju naša naselja. Dobra je to prilika i za međusobno druženje, zabavu, pa i pjesmu, ali i za druženje s domaćinima koji su ih svagdje srdačno dočekali. Sedamdesetak sudionika, po desetak iz svake regije, družilo se na trodnevnom Cro Touru po Baranji te obišlo dvadeset baranjskih naselja. Nije bilo lako zbog velike vrućine, i teren je mnogima bio vrlo izazovan, ali uvjeren je da su se svi vratili kućama sretni, zadovoljni i veseli. Vjeruje da će sljedeće godine u Bačkoj biti još više prijavljenih.

O dojmovima smo upitali i dvoje sudionika ovogodišnje biciklijade – su-

dionicu iz Baranje i sudionika iz Bačke. Nastavnica u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu u Pečuhu Marica Dudaš, kojoj je ovo sedma biciklijada, bila je prezadovoljna. Prema njezinim riječima, iako je teren bio vrlo izazovan, bilo je pravo zadovoljstvo, a domaćini su bili vrlo srdačni i svagdje su bili vrlo lijepo primljeni. Osim toga, bilo je i starih i novih lica, stoga je bilo uistinu zanimljivo. I predsjednik Hrvatske samouprave Gare Martin Kubatov, koji je četvrti put sudjelovao na biciklijadi, kazao nam je kako je bilo vrlo dobro i lijepo, ali i naporno zbog velike

vrućine i brežuljkastog terena, što je za Bačvane nesvakidašnji izazov. Društvo je bilo dobro, družili su se i biciklirali jer mnogi od njih rekreativno redovito voze bicikl. Proveli su tri lijepa dana sa završnom večeri u Mohaču. S nestrpljenjem očekuje sljedeću godinu i biciklijadu u ravnoj Bačkoj.

Nakon kraćeg odmora u Gradskoj kući u Mohaču druženje sudionika i domaćina nastavljeno je u Šokačkoj kući, gdje ih je Hrvatska samouprava grada Mohača pogostila zajedničkom večerom.

S. B.

Imenovan privremeni upravitelj dušnočke Župe sv. Filipa i Jakova

Nedavno smo izvijestili naše čitatelje kako je kalačko-kečkemetski nadbiskup i metropolit dr. Balázs Bábel velečasnog Sabolča Tomaškovića od 1. kolovoza 2024. godine imenovao dušnočkim kapelanom. Nakon dvomjesečnog kapelanstva i premještaja dosadašnjeg župnika Józsefa Kissa od 1. listopada 2024. godine imenovao ga je privremenim upraviteljem dušnočke Župe svetog Filipa i Jakova, tj. samostalnim dušobrižnikom.

Velečasni Sabolč Tomašković 2015. godine započeo je teološki studij u Budimpešti. Zahvaljujući kalačkom nadbiskupu dr. Balázsu Bábelu nakon dvije godine, 2017. godine, poslan je u Rim. Nakon đakonskog ređenja 20. kolovoza 2020. kalačko-kečkemetski nadbiskup dr. Balázs Bábel smjestio ga je u Jánoshalmu, gdje je u Župi svete Ane proveo godinu punu pastoralnih iskustava i događanja. Na kraju pastoralne godine, 26. lipnja 2021., primio je milost svećeničkog ređenja za koje se pripremao tijekom studija – najprije u Budimpešti, a zatim i u Rimu. Međutim, tad je već znao da će pastoralna godina zapravo trajati samo jednu godinu jer će se najesen vratiti u Vječni Grad na nastavak studija.

Nakon šest godina provedenih u Papinskom zavodu „Germanicum et Hungaricum” u Rimu velečasni Sabolč Tomašković završio je studij i vratio se u domovinu. Posljednje tri godine studirao je kanonsko pravo na Papinskom sveučilištu svetog Križa (Santa Croce). Nakon uspješno položena završnog ispita 20. lipnja ove godine stekao je akademski stupanj licencijata. Nakon povratka iz Rima kalačko-kečkemetski nadbiskup dr. Balázs Bábel od 1. kolovoza 2024. imenovao ga je kapelanom dušnočke Župe sv. Filipa i Jakova u Dušnoku, a povjereno mu je i pomaganje pastoralu hrvatskih vjernika. U međuvremenu je od 1. listopada imenovan privremenim upraviteljem Župe sv. Filipa i Jakova.

Kako sam kaže, nakon povratka dobio je od nadbiskupa tri službe. Kao prvo, od 1. kolovoza 2024. imenovan je kapelanom u rackohrvatskom naselju Dušnoku. Kao drugo, od jeseni će nastaviti studij i započeti

Velečasni Sabolč Tomašković u dušnočkoj crkvi na nedjeljnoj misi zahvalnici za žetvu uz blagoslov plodova

doktorat na poslijediplomskom institutu za kanonsko pravo Katoličkog sveučilišta „Péter Pázmány” u Budimpešti. Kao treće, povjerena mu je pastoralna skrb o hrvatskim vjernicima u kalačkoj nadbiskupiji. Prva prilika za to bila je krajem srpnja u Čavolju, gdje je u okviru Dužijance slavio misu zahvalnicu za ovogodišnju žetvu. S druge strane žlja mu je pomagati vjerski život rackih Hrvata u Dušnoku koji su mu povjereni, primjerice ponovno uvesti mise na njihovu materinskom jeziku kako bi mogli jačati svoj vjerski i nacionalni identitet te osjetiti da Majka Crkva računa s njima.

Među planovima ističe ponovno uvođenje redovitih misa na hrvatskom jeziku, mjesečnom redovitošću hrvatske mise na mladu nedjelju koje u dušnočkoj župi imaju dugu tradiciju. Prema njegovim riječima

od listopada će ne samo crkvene pjesme nego i misa biti na hrvatskom jeziku. Isto tako žlja mu je odrediti dan u tjednu kad će redovito služiti hrvatsku misu.

Nakon više desetljeća zaredanjem Sabolča Tomaškovića Kalačko-kečkemetska nadbiskupija ponovno je dobila svećenika bunjevačkohrvatskoga podrijetla, rodnom iz Kačmara, koji osim toga odlično govori hrvatski jezik. Otada je predvodio više misnih slavlja na hrvatskom jeziku u našim naseljima i na raznim hrvatskim priredbama u rodnom Kačmaru, Santovu, Bikiću, Baji, Kalači i drugdje, posljednji put krajem srpnja ove godine na Dužijanci u Čavolju te na kačmarskoj Vodici u povodu blagdana Velike Gospe.

S. B.

Foto: Facebook – Katolikus Egyházközség Dusnok

ČAVOLJ – Usprkos nevremenu u nazočnosti više stotina vjernika i 15 svećenika misnim slavljem koje je predvodio kalačko-kečkemetski nadbiskup i metropolit dr. Balázs Bábel 14. rujna u Čavolju je proslavljena 150. obljetnica kapelice građene 1874. godine i gotovo 300 godina svetišta na čavoljskoj Vodici. U nadi da će se obnova svetišta nastaviti zajedničkim zalaganjem samouprave sela i čavoljske župe načelnica Anita Csala zahvalila je svima na pripremanjima, odazivu i sudjelovanju na toj važnoj svečanosti. S. B.

GARA – Hrvatska samouprava Gare 17. rujna 2024. godine u klupskim prostorijama samouprave održala je obveznu godišnju javnu tribinu. U ime Zastupničkog vijeća predsjednik Martin Kubatov izvijestio je okupljene pripadnike bunjevačkohrvatske zajednice o radu samouprave u 2024. godini, o najvažnijim događanjima te planovima za sljedeće razdoblje.

V. gastrodan i natjecanje dvoprega u Kašadu

U organizaciji Mjesne samouprave Kašada i Hrvatske samouprave Kašada 17. kolovoza održan je V. gastrodan i natjecanje u vožnji zaprežnih kola s konjima (dvoprega) uz brojne druge cjelodnevnne sadržaje. Sadržaji i programi bili su obiteljski, a priređen je i kulturno-folklorni program kao i kuhanje takozvanih narodnosnih jela.

Natjecatelji u vožnji zaprežnih kola

Već od juturnjih sati počeli su u Kašad pristizati natjecatelji s kočijama i konjima, a osim natjecanja koje se odvijalo u dva kruga priređeno je i jahanje ponija. Okupio se velik broj ljudi i ljubitelja tog sporta, a Kašad se još jedanput pokazao kao izvrstan domaćin. Natjecanje je završeno u ranim poslijepodnevним satima proglašenjem rezultata.

U poslijepodnevним satima počelo je pripremanje narodnosnih jela dok su istodobno za djecu i odrasle nuđeni brojni kreativni i zabavni sadržaji. Kad je riječ o Kašadu, načelnici Zorici Plužar nije teško potaknuti građane na društveni rad za za-

jednicu. Pokazalo se to tako i ovoga puta. Još dan prije prišlo se pripremanjama kako bi se sve odvijalo bez greške.

U bogatom kulturnom programu nastupili su: bajska KUD „Bunjevačka zlatna grana“ s pratećim orkestrom, KUD „Nard“ iz Narde, muški pjevački zbor iz Udvara, Plesna skupina „Seljančice“ iz Bremena te pjevački zbor iz Bezdana. Brojni nazočni uživali su u programu koji se odvijao na otvorenoj pozornici u dvorištu mjesnog doma kulture.

Svi su mogli kušati izvrsna jela koja su spremali vješti kuhari – od ovčjeg paprika-

ša do sarame i drugih gastronomskih delikata. Dobro raspoloženje i druženje potrajalo je do dugo u noć uz bal koji je svirao Orkestar „Baranja“.

Muški zbor iz Udvara

Desetak dana nakon ovog događanja, 23. kolovoza, Mjesna samouprava Kašada i Hrvatska samouprava Kašada ugostile su sudionike ovogodišnjeg CRO TOURA, koji se ove godine održao u organizaciji HDS-a u Baranjskoj županiji.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Samouprava Kašad

BARTOLOVO U ĐUKIĆU

U organizaciji Kluba ljubitelja Đukića 25. kolovoza organizirano je đukiško proštenje uz dan svetog Bartola. Crkvicu (kapelicu) u Đukiću, kažu, sagradili su pečuški Hrvati koji su na obližnjim obroncima imali vinograde. Spominje se toga i natpis na zidu crkve i spomen-ploča na hrvatskom jeziku.

Sve što o svetom Bartolomeju ili Bartolu, čiji se dan slavi 24. kolovoza, sa sigurnošću možemo reći jest da ga sinoptička evanđelja navode kao jednoga od dvanaestorice Isusovih apostola. Njegovo je ime zapravo patronim i znači 'sin Tolmejev'. Neki bibličari misle da je Bartolomej Natanael kojega u Ivanovu evanđelju Isus spominje kao pravog Izraelca u kojem nema prevare. Rimski martirologij za njega kaže da je propovijedao u Indiji i Velikoj Armeniji, gdje je pretrpio mučeničku smrt. Mučitelji su mu oderali kožu i odrubili glavu. Po njemu je nazvano i jedno apokrifno evanđelje. Relikvije mu se čuvaju na otoku Lipari u Italiji i u Rimu. U umjetnosti ga prikazuju s bradom i kovrčavom kosom. Kako je prema legendi živ oderan i obezglavljen, često ga prikazuju kako drži svoju oderanu kožu i nož kojim je taj zvjerski čin počinjen. Zaštitnik je kožara, gipsa, štavljače kože, knjigovezaca, seljaka, soboslikara, mesara i izrađivača rukavica. Pečuški Hrvati bili su vješti kožari i imali su svoje cehove, pa nije ni čudo što su sagradili kapelicu tom svetcu u čast.

Hrvati u Pečuhu i danas slave Bartolovo oko dana svetog Bartola. Tako je bilo i ove godine. Molila se krunica na hrvatskom jeziku, a svetu misu na mađarskom jeziku služio je pečuški biskup László Felföldi. Neposredno prije svete mise upriličena je projek-

Ženski pjevački zbor iz Velikog Kozara

cija slika i izložba o obnovljenom Bartolovu pod nazivom „15 godina u slikama“. Nakon svete mise slijedilo je zajedničko druženje i pjesma uz pjevanje ženskog pjevačkog zbora iz Velikog Kozara i pratnju harmonikaša Antuša Vizina.

Branka Pavić Blažetin • Foto: István Máté

„Naše brojalice, stihovi i pjesme Hrvatski vrtić Pečuh“

Uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavljena je nova knjiga „Naše brojalice, stihovi i pjesme Hrvatski vrtić Pečuh“. Zlata Soltész Stricz, teta u pečuškom vrtiću koja je zaslužna za sastavljanje sadržaja knjige, ističe: „U ovom se izdanju ostvario jedan san. Već smo dugo htjeli svezati u jedan buket naše najomiljenije brojalice, stihove, pjesme koje koristimo u našem svakodnevnom radu. Njih su naučile brojiti, ispjevati brojne generacije, svi naši bivši mališani jer su rasli u našem vrtiću u ljubavi prema materinskom jeziku i divnim riječima. Ova nam prilika daje mogućnost da odabrane umotvorine spasimo od zaborava, da se govore i čuju ne samo u vrtićima nego i u obiteljima.“

Osim Zlate Soltész Stricz na knjizi je pomagao oveći tim ljudi, tako su pjesmice, brojalice i kazališne komade prikupile Anka Bunyevác, Janja Šimo Bošnjak, Kata Divjak, Zsuzsanna Krekó Borbás, Ildikó Börzöli, Anica Ančin Matoš, a pomagači su bili Berta Bende Fenyósi, Jela Takács, Judit Ronta, Magda Kovács. Nastanku knjige uvelike su doprinijeli i Vesna Haluga, Marija Bošnjak, Eva Kapitány, Sibill Dolgos-Junek. Za korekturu je zaslužna Milica Klaić Tarađija, odgovorni je urednik János Dolgos, a ilustracije i omotnicu sačinjavaju crteži polaznika Hrvatskog vrtića od 2017. do 2024. Knjiga je tiskana u Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“.

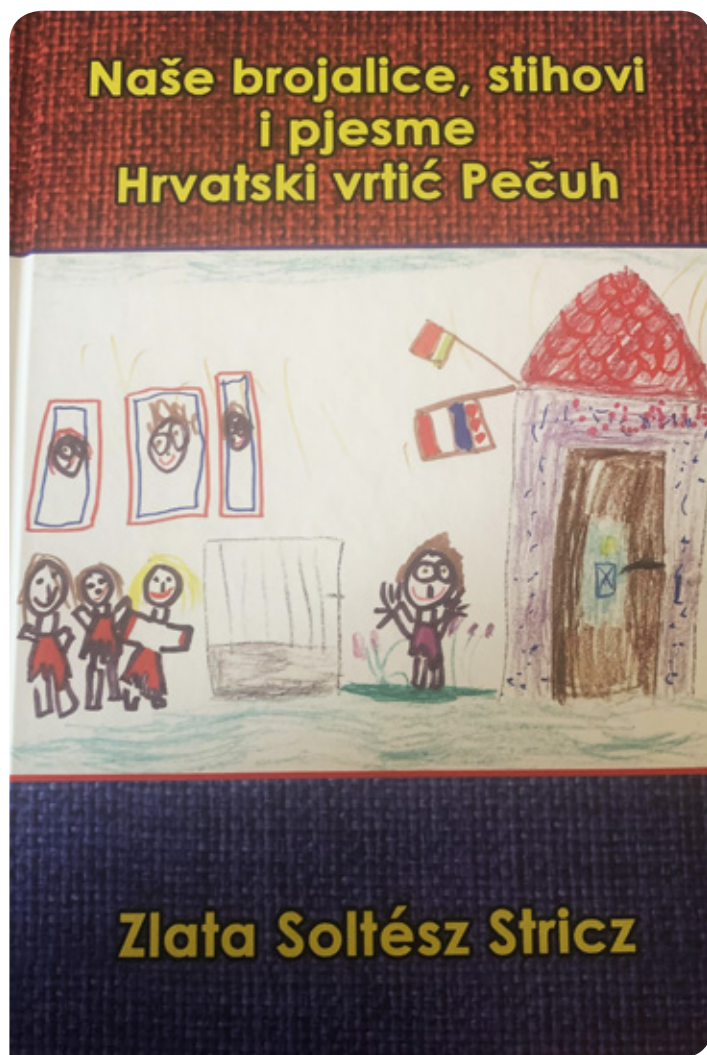
Ideju i poticaj da se izda jedna ovakva knjiga dali su i roditelji čija je davna želja bila da djeca, kad se oproste od vrtića, mogu sa sobom kao dar ponijeti zbirku tekstova koje će poslije kao školarci i sami moći čitati.

Sadržaj knjige koja ima 125 stranica u tvrdom uvezu podijeljen je na tri poglavlja: „Molitvice“, „Pjesmice, brojalice, zago-

netke iz naših krajeva“ te „Priče“. U prvom poglavlju nalazi se Jutarnja molitva, Anđele čuvaru mili, Hvaljen budi Isuse, Molitva za roditelje. U drugom, povećem poglavlju, između ostalog nalaze se poznate brojalice kao što su Taši-taši-tanana, Tike, tike, tačke, Bila mama Kukunka, svima znana pjesmica Kad si sretan, lupi dlanom ti od dlan, Priča o repi, Maca papučarica, Priča o uskrsnom zecu, Čarobni cvijet... To su samo neke od priča koje će osvojiti mališane, a nalaze se u trećem poglavlju.

Za kraj Zlata Soltész Stricz poručuje: „No, dok dječje čitanje ne postane tečno, molim mame, tate, djedove i bake da čitaju s mališanima, da to zajedništvo s riječima postane svakodnevna navika. Mišljenja sam da će se tako ostvariti preporod umotvorina, a u nama će se roditi radost koja će nas povezati s minulim generacijama, doznat ćemo njihove osjećaje, misli, radosti pa i tuge i pogled na svijet koji ih je okruživao. To je kao neka vrsta slanja poruke nama, današnjim polaznicima vrtića, a preko nas i onoj djeci koja nas budu slijedila u ovim prostorima.“

Kršul

TRENTAK ZA PJESMU

PROLAZNOST

Smrtniku nisu dana mnoga ljeta
da se po svijetu šarenome šeta,
da gleda lađe, trgove, zvonike,
izloge tuđe, žene, stare slike.

Sve naglo prođe, sve se brzo stiša,
i dođe jesen u srce i kiša.
Koljena klonu, oči trnu, pluća
gasnu ko sanje, kao nadahnuća.

I trudan putnik padne pokraj plota
slušajući žubor stotine života.

Gustav Krklec

Najveći festival tamburaške glazbe – 55. Zlatne žice Slavonije

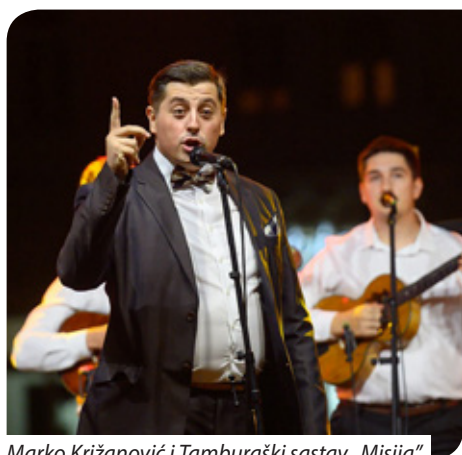
„I kad umrem, pjevat će Slavonija“

55. Zlatne žice Slavonije, najveći festival tamburaške glazbe, održane su od 6. do 8. rujna u Požegi. Na festivalu je 6. rujna u sklopu folklornog programa „Folklorni motivi“ nastupio pečuški KUD „Tanac“, a pečuški Tamburaški sastav „Misija“ sa solistom Markom Križanovićem 6. rujna nastupio je na polufinalnoj večeri festivala tamburaške glazbe „Zlatne žice Slavonije“. Najbolji izvođač te večeri nastupio je 8. rujna u sklopu programa Završne tamburaške večeri „Zlatne žice Slavonije“ na kojoj su predstavljene 22 pjesme.

Pečuški KUD „Tanac“

Marko Križanović i Tamburaški sastav „Misija“ na polufinalnoj večeri izveli su skladbu „Naša noć“, za koju je tekst napisala Đurđa Habel, glazbu Stjepan Rudinski, a aranžman načinio član Tamburaškog sastava „Misija“ Marko Jerant.

Marko Križanović i Tamburaški sastav „Misija“

Pjesmom „I kad umrem, pjevat će Slavonija“, koju je davne 1969. godine na požeškom festivalu otpjevao Vice Vukov, otvoren je ovogodišnji festival „Zlatne žice Slavonije“ i podignuta festivalska zastava. U svečanom mimohodu ulicama Požege prošla su brojna domaća i gostujuća folklorna društva prikazujući bogatstvo hrvatske tradicije. Na velikoj festivalskoj pozornici nastupila su društva s područja Požeštine u programu „Folklorna baština Zlatne doline“. Gostujući folklorni ansambl nastupili su na festivalskoj pozornici u programu „Folklorni mo-

tivi“: FA „Turopolje“ iz Velike Gorice i KUD „Tanac“ iz Pečuha. Izabrana je i najgizdavija Šokica uz prvu i drugu pratilju. Uslijedila je polufinalna tamburaška večer na kojoj se predstavilo 17 izvođača i drugoplasirani s festivala „Zlatni glas Zlatne doline“ u Kapitolu. Jedan od njih, D-mol, s pjesmom „Jedno od nas more tuge nosi“ ostvario je pravo nastupa na Završnoj tamburaškoj večeri.

Prvi dan festivala završen je koncertom Tamburaškog sastava „Gazde“, čija je glazbena karijera neraskidivo vezana uz Zlatne žice Slavonije još od 1993. godine. Drugoga dana održano je glazbeno natjecanje Zlatni mikrofon, Autorska večer Veljka Va-

lentina Škorvage, koncert Slavonskih lola i koncert Petra Graše.

Treća i završna večer, tradicionalno, večer je novih pjesama koja je počela susretom tamburaških orkestara „Tambura nas spaja“, za koju je prijavljeno 70-ak pjesama. Od njih je odabrano 20 tradicionalnih i pop-tamburaških pjevača i sastava.

Tijekom sva tri dana festivala u šetališnoj zoni trajao je Festivalski sajam na kojemu su svoje proizvode predstavili OPG-ovi, obrti, udruge, svi koji doprinose autentičnosti toga kraja. Ovogodišnja manifestacija započela je fišijadom u parku kod Orljave.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Facebook – Zlatne žice Slavonije

VII. DAN SMOKVE

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj u suradnji s Botaničkim vrtom Sveučilišta ELTE te sa svojim partnerom Hrvatskom turističkom zajednicom u Mađarskoj organiziralo je VII. Dan smokve.

Događanje je 4. rujna pozdravnim govorom otvorio ravnatelj Botaničkog vrta Sveučilišta ELTE dr. László Orlóci, koji je istaknuo: „Lije-po je započeti novu akademsku godinu Danom smokve, koji se već tradicionalno ovdje održava i kao most povezuje Hrvatsku i Mađarsku. Zanimljivo je da zbog klimatskih promjena smokve mogu opstati i ovdje u Mađarskoj.”

Prisutne je pozdravio i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić: „Drago mi je da smo ovdje zajedno Hrvati iz Mađarske i brojni diplomati na Danu smokve. Za današnji Dan smokve dobavili smo za vas smokvine proizvode iz dubrovačkog zaleđa. Da nije bilo COVID-a, ovo bi već bio barem osmi Dan smokve.”

Veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić s gostima

Dio okupljenih

Riječ je preuzela moderatorica događanja, diplomatska savjetnica Marina Sikora, koja je prisutnima predstavila priču obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Ostojić, koje je započelo s radom prije više od jednog stoljeća. Na području Peračkoga Blata djed Ivan posadio je prve smokve i tako započeo tradiciju kulture koja će postati zaštitni znak cijeloga kraja. Smokva nije oduvijek bila najvažnija kultura u tome dijelu Dalmacije. Štoviše, vinova loza i maslina imali su primat i dominantnu ulogu u seljačkim domaćinstvima. Okolnosti koje su dovele do promjene orijentacije na dotad sporednu kulturu bile su probijanje tunela koji spaja jezero s morem 1938., što je dovelo do isušivanja područja na kojem se danas nalazi Peračko Blato, te migracija stanovništva s biokovskih padina prema moru i kultiviranje poljoprivrednih povr-

šina koje su dotad bile pod vodom. U narednim desetljećima dolazi do razvoja turizma i povećane potražnje za smokvom. Već 80-ih godina razvoj poljoprivrednih zadruga te mikrolokacija okolice Bačinskih jezera, odnosno aluvijalna tla i jezerska vlaga, učinili su tu sredinu pogodnom za uzgoj smokava iznimne kvalitete. Gotovo pola stoljeća smokva je glavna kultura koju uzgaja obitelj Ostojić. Slijedeći stope djeda Ivana, Tomo Ostojić čuva obiteljsku tradiciju, iskustvo i male tajne, ali i razvija kulturu uz moderna i stručna znanja.

Usljedila je izvedba pjesme „Tvoja zemlja” Vice Vukova koju je otpjevala učenica HOŠIG-a Dóra Gohér. Nakon toga gosti su mogli kušati proizvode OPG-a Ostojić kao što su suhe smokve, voćni smokvenjak bez dodataka i smokvenjak s pikantnim ukusom baziran na sljubljivanju smokve s vinom i

sirom, džem od zelene smokve, umak od smokava, energetske pločice na bazi smokve te Podravkine proizvode, pršut i sir kao i hrvatska vina.

Sudionica programa

Osim već spomenutih događanja su nazočili brojni diplomati i Hrvati iz Mađarske koji obnašaju kulturne i političke dužnosti: predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić, ravnateljica Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” Timea Šakan-Škrilin, predsjednica Udruge Hrvata grada Budimpešte i njezine okolice Eva Išpanović, ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan i mnogi drugi.

Kršul

Dan sela i Dan lepinje i renovice

U Prisiki je 10. kolovoza održan Dan sela i Dan lepinje i renovice. Prisičani su početkom godine izgubili načelnika Gyulu Orbána, koji je iznenada preminuo, pa je dužnost do izbora 2024., kad je izabran novi načelnik Prisike József Kornfeind, obavljao donaćelnik János Grüll. Ovogodišnji Dan sela i Dan lepinje i renovice, kao što i priliči, održan je u suradnji Mjesne samouprave Prisike i Hrvatske samouprave Prisike na čelu s predsjednikom Pavom Nicklom. Pavo Nickl ujedno je i zastupnik Mjesne samouprave Prisike.

Prošla je godina dana otkako je u Prisiki otvoren Hrvatski dom. Prisičani uz Zbirku sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, koja je u održavanju Hrvatske državne samouprave, imaju još jedan svoj samostalni prostor kao mjesto susreta mještana, kulturnih skupina i drugih. Takozvanu Dumovičevu kuću prije više od 20 godina HDS-u je darovao farnik Štefan Dumović, rođen u Prisiki, kako bi se ondje oformio muzej u kojem je mjesto dobila i zbirka sakralnih predmeta i knjiga koje je skupio farnik Hrvatskog Židana Štefan Dumović. Tako je nastala Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj sa sjedištem u Prisiki.

Sudionici Dana

Tamburaši

U Prisiki se za njegovanje kulture, tradicija i običaja brine Hrvatsko društvo za očuvanje tradicija i proljepšavanje sela „Zviranjak“ već 30 godina. U njegovim okvirima djeluju razne kulturne skupine: tamburaši, pjevači, plesači od dječje do umirovljeničke dobi. Svi oni rado koriste prostorije Hrvatskog doma. Društvo je u 2024. godini uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“ dobilo potporu od 450 000 forinti za kupnju hrvatske narodne nošnje za pjevački zbor „Zviranjak“.

Parlamentarni zastupnik i državni tajnik Péter Ágh uvelike pomaže sva nastojanja Prisičana i uvijek je među njima te se zalaže i pomaže u ostvarivanju projekta. Tako je bilo i 10. kolovoza, kad je nazočio Danu sela i Danu lepinje i renovice. Toga je dana Prisičane posjetio i programima nazočio i počasni konzul Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. Atila Kos.

I ovogodišnji Dan sela i Dan lepinje i renovice odlikovala je kavalkada okusa i mirisa koji su se širili ispod postavljenih šatora u parku kaštela (Kastélykert) od ranih jutarnjih sati. Brojni programi priređeni su za djecu, a potom i ručak za sve stanovnike sela. Prisičani su jako ponosni na svoje lepinje i renovicu. Njihov Dan privlači ljude iz okolice i brojne kuharske ekipe jer renovica i „lepanj“ imaju svoj kult na ovom području. Za lepinju znamo što je, a u Prisiki je prave s puno različitih okusa. Glavni je kolovoški okus lepinja od tikve. Uz renovicu, kuhanu govedinu sa žemčicama (osušenim i prepečenim) u umaku od hrena, kuhao se gulaš, jela od divljači i drugi specijaliteti. Rasprodano je najmanje 500 porcija. Ovaj deveti po redu Dan lepinje i renovice ponovno je opravdao svoje postojanje.

Moglo se uživati u jahanju i streličarstvu lukom i strijelom. Proglašeni su najbolji u natjecanju u kuhanju, održani svečani govori te priređen kulturni program i izložba. Slijedila je Hrvatska plesačnica „Dolina našeg sna“ te bal s Orkestrom „Žgano“, čiji su članovi iz Narde i Hrvatskog Židana.

Za Hrvatsku plesačnicu „Dolina našeg sna“, održanu u sklopu Dana lepinje i renovice, Hrvatska samouprava Prisike dobila je potporu od 600 000 forinti preko Fonda „Gábor Bethlen“. Prisiku je Hrvatima poslije 1532. godine Hrvatima naselio Nikola Jurišić, branitelj Kisega. U selu u kojem i danas Hrvati čine pola stanovništva njeguje se i čuva hrvatski jezik, tradicija i hrvatska kultura. Prisika je u zagrljaju susjednih naselja Répcevisa, Čeprega, Kiszsidánya, Hrvatskog Židana, Plajgora, Frankenaua (Austrija), Strebersdorfa (Austrija), a u Hrvatskoj su joj naselja prijatelji Voloder i Šiljakovina.

U Prisiki su 31. kolovoza i 1. rujna priređeni programi uz seosko proštenje. Tako je 31. kolovoza priređeno „Hrvatsko veče“ u Restoranu Tégláskert. Nastupili su „Veseli Gradišćanci“ iz Unde te njihov tamburaški sastav. Potom je slijedio bal uz Pinka Band. Drugoga dan slavila se svečana sveta misa u mjesnoj crkvi koju je celebrirao dijamantni misnik kanonik Antal Németh.

Branka Pavić Blažetin

Foto: A. H.

SVETA ANA – ZAŠTITNICA NOVOG SELA

Kako doznaje Hrvatski glasnik i donosi Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Novoseljani su 28. srpnja proslavili svoju bučuru, bučuru zaštitnice naselja svete Ane. U prijedopodnevним satima slavila se sveta misa koju je predvodio martinački župnik Ilija Ćuzdi, a u večernjim satima u organizaciji Hrvatske samouprave Novog Sela održan je folklorni program u kojem su sudjelovali KUD „Mohač“ iz Mohača sa svojim sviračima te

Ženski pjevački zbor „Korjeni“

KUD „Mohač“

Ženski pjevački zbor „Korjeni“ iz Martinaca sa svojim pratećim orkestrom. Nakon programa svi su pogošćeni večerom, a potom se malo i zapjevalo. Slijedila je i zabava uz Podravske

tamburaše. Priredba je ostvarena uz novčanu potporu Fonda „Gábor Bethlen“.

Novoseljani se mogu ponositi jednom od najljepših crkava u Podravini. Dokumenti svjedoče kako je u naselju još u 15. stoljeću stajala katolička crkva koja je opustošena u turskim osvajanjima. Tu je gotičku građevinu nakon izгона Turaka opat Zselicsszentjanka (od 1726. selo je imanje opatije) István Kotor dao prezidati u prelijepu baroknu crkvu koja je danas najstarija crkva ovog kraja. Ona je 1751. godine restaurirana, a 1867. dobila je novi krov. Ponovno je obnovljena 1897. godine. Današnji izgled crkve iz toga je vremena. Iako je ovo malo selo, sa svega dvjestotinjak stanovnika u slijepoj ulici, uz samu hrvatsku granicu, sve ga više naseljavaju nehrvati. Načelnik je sela Zoltán Varga. U selu djeluje i tročlana hrvatska samouprava na čijem je čelu Béla Szilágyi.

Branka Pavić Blažetin • Foto: J. G. Dž.

Dan sela u Daranju

U podravskoj nošnji

U organizaciji Mjesne samouprave Daranja 11. kolovoza u Daranju je održan Dan sela. Organizaciji Dana aktivno se priključila i Hrvatska samouprava Daranja sa svojim programom. Dan su odlikovali mnogobrojni programi i sadržaji za sve uzraste. Među inima zainteresirani su mogli uživati u združenom nastupu KUD-ova „Podravina“ i „Drava“. KUD-ovi su nastupili u pratnji TS-a „Misija“.

Tamburaši

Dio nazočnih

Kolo

Malonogometna nadmetanja, natjecanje u kuhanju perkelta od piječca, programi za djecu i ekumenska sveta misa. Načelnik Daranja László Villányi pozdravio je ugledne goste, među njima parlamentarnog zastupnika Lászlóa Szászfalvija i hrvatskog glasnogovornika u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu. Nastupi brojnih izvođača, izložba slika i fotografija uz večernje sadržaje i koncerte brojnih izvođača privukli su velik broj zainteresiranih. Ulični bal svirao je Orkestar Gray – Dove.

Branka Pavić Blažetin
Foto: László Szászfalvi

Mala stranica

ZNATE LI...

... koje je najstarije stablo na svijetu, koje je najviše, koje najniže i koje ima najveću krošnju?

NAJSTARIJE STABLO

Kako biste vidjeli najstarije stablo na svijetu ili jednog od kandidata za najstarije stablo na svijetu, morate otputovati na vrh planine u Švedskoj gdje jedna smreka živi gotovo 10 000 godina. Drvo smreke koje se ukorijenilo na kraju posljednjeg ledenog doba na svijetu, oko 7542. godine prije nove ere, otkrili su znanstvenici istražujući vrste drveća na planini Fulufjället (skraćeno Fulu) u pokrajini Dalarna 2004. godine. Njezina je starost potvrđena četiri godine poslije nakon detaljne analize.

NAJVIŠE STABLO

Najviše je poznato stablo Hyperion. Visoko je 115,6 metara i nalazi se u Nacionalnom parku Redwood u Kaliforniji (SAD). Smatra se da je moglo biti i više da djetlići nisu nanijeli štetu njegovu vrhu. Procjenjuje se da je staro oko 700-800 godina i da sadržava 530 m³ drvene mase.

NAJNIŽE STABLO

Najnižim stablom smatra se Salix arctica, vrsta vrbe. Salix Arctica obično je mali žbun koji raste samo 15 cm u visinu (rijetko do 25 cm). Prilagođena je tomu da opstane u teškom arktičkom i subarktičkom okruženju. To je najsjevernija drvenasta biljka na svijetu, a živi daleko iznad sjeverne linije od drugog drveća. Usprkos svojoj maloj veličini to je dugovječno drvo koje raste veoma sporo zbog teških uvjeta arktičke klime. U istočnom Grenlandu pronađeno je takvo stablo staro 236 godina.

NAJŠIRE STABLO

Najšire stablo na svijetu, Veliki Banjan, raste u Aziji. Danas je zasađeno i raste i na drugim kontinentima. To je drvo najšire i raste u Indiji u blizini Kalkute, u Botaničkom vrtu Acharya Jagadish Chandra Bose. Drvo je staro više od 250 godina, a pokriva oko 14 500 kvadratnih metara zemljišta. Kako se to čudno drvo širi? Kad grana izraste na 5 do 10 metara, drvo iz grane spušta korijen prema tlu. Kad dodirne zemlju, korijen se širi u zemlji kao i korijen središnjega debla.

JESEN JE – POSADITE DRVO!

Međunarodni dan sadnje drva obilježava se 21. rujna. Taj je datum proglasio UNESCO upravo prije 20 godina, 2004. godine, radi osvještavanja javnosti o klimatskim promjenama na Zemlji koje su se toliko intenzivirale da gotovo svakodnevno svjedočimo prirodnim katastrofama. Možda ste i vi u svojoj okolini zapazili da se sve više šuma krči kako bi se dobila zemlja za tzv. korisne biljne kulture. Učinite i vi nešto za svoj okoliš pa zasadite stablo jer...

- ▶ Drveće nam daje kisik i čist zrak. Zahvaljujući njemu možemo udisati zrak koji nam omogućava život.
- ▶ Drveće je sklonište za životinje. Jedno drvo istodobno može biti sklonište za nekoliko vrsta životinja (insekti, ptice, glodavci).

- ▶ Pojedine vrste daju nam hranu. Većina voća raste na stablu, a voće je puno hranjivih tvari i vitamina.
- ▶ Široke krošnje stabala štite nas od sunca i rashlađuju. Budući da iz godine u godinu raste srednja temperatura zraka, i ovog ljeta iskusili smo vruće ljeto, a spas nam donosi hlad. Drveće rashlađuje atmosferu i smanjuje utjecaj UV zraka na kožu.
- ▶ Godišnja doba najbolje vidimo na krošnjama drveća u parkovima i šumama.
- ▶ Stabla su čuvari energije. U njima se skladište različiti oblici energije, a uz to štede vodu.
- ▶ Drveće zaustavlja eroziju tla. Korijenje je drveća ogromno i sprječava da velike vode ispiru tlo.
- ▶ Drveće stvara prekrasno okruženje. Drvoredi, parkovi i šume čine svijet veličanstvenim mjestom za život.

Berba na Julijanskoj gori

U vinogradima gospodina Ivana Gudlina na Julijanskoj gori blizu Letinje već sredinom kolovoza započela je prva berba grožđa. Naime, ove godine sočni plodovi sazreli su malo ranije, a s obzirom na to da vinogradar uzgaja lozu na čak pet hektara preko Mure, tj. u Prekmurju (kako Pomurje nazivaju međimurski Hrvati), svaka sorta ima svoje vrijeme branja. Kod Gudlina to je i fešta kako je i nekad bilo – mnoštvo prijatelja s jedne i druge strane granice pomaže oko poslova. Naravno, svi su uvijek dobrodošli i na sve vinske blagdane kao što su Martinje, Vincekovo, proštenje. Tako je i na ovoj berbi uz harmonikaša Erika Hegedüsa 40-ak ljudi dobre volje sudjelovalo u berbi nakon koje se kušao slatki mošt i ukusna jela te kolači uz pjesmu i druženje.

Ivan Gudlin iz Preloga u Hrvatskoj 2009. godine kupio je prvi vinograd na mađarskoj strani imajući svoju viziju razvoja enoturizma, odnosno parcele su bile dosta povoljne, a mladi više nisu željeli obrađivati zemlju svojih roditelja, nego su se htjeli osloboditi. Međimurcima iz donjega kraja najbliži su vinogradi upravo na mađarskoj strani, s lijeve obale Mure, po zračnoj liniji udaljeni svega 1 km, a cestom 2-3 km.

Ivan je od svojih roditelja čuo da su prije 1949. godine mnogi Međimurci upravo na tome dijelu obrađivali vinograde. Od te godine zbog raznih političkih strujanja na Muri, a i na Dravi, formirana je čvrsta granica prema sovjetskom bloku. Još i naraštaji

Ljudi s objiju strana granice pomažu gosp. Gudlinu

Uz glazbu se lakše radi

srednje dobi sjećaju se ograničavanja prelaske granice, pa čak i u susjedna pogranična naselja. Zbog ograničavanja oslabjele su prekogranične veze, prijateljstva, pa tako i poslovne veze. Međimurci su morali ostaviti svoja zemljišta u Prekmurju i više ih nisu mogli obrađivati. U sedamdesetim i osamdesetim godinama granica je polako oslabjela, pa je i Ivan često posjećivao mađarsku stranu i imao prijatelje s kojima se družio. Ulaskom Mađarske i Hrvatske u Europsku uniju pojavila se prilika za kupnju vinogra-

da. To je gospodin Ivan i učinio, kupio je 12 parcela i namjerava kupiti još jer bi volio izgraditi izletišta, vidikovac... Zadovoljan je i kvalitetom grožđa i vina te kaže da treba odabrati sorte koje vole zemlju i klimu na području gdje rastu.

„Mislim da imam dobre sorte. Prvi put brali smo *chardonnay*, a sad beremo rajnski rizling. Imam i patriju, to je križanje ovih prije spomenutih, te *pinot noir* i crni *merlot*. Ove godine imali smo i tuču, ali se ipak ne mogu žaliti na urod, grožđe je dosta izdrža-

lo. Ljudi vole moje vino, uglavnom ga distribuiram u Hrvatskoj, nešto malo prodajem i tu u Mađarskoj. Uglavnom obrađujem sam, imam traktor, a redove sam načinio tako da mali traktor može proći. Samo za neke ručne radove nekad angažiram ljude“, rekao je gospodin Gudlin te dodao da treba otići u gornji vinograd, gdje želi graditi vidikovac, jer u vinograd često dolaze i izletnici kojima se sviđa pogled na cijelo područje. Ondje gdje Ivan zamišlja vidikovac, kad je čist zrak, može se vidjeti čak sto kilometara u daljinu. Uz to zamišlja i neki ugostiteljski objekt.

Kaže da je sve što je dosad radio ostvareno vlastitim sredstvima, ali dobro bi mu došao neki poticaj preko natječaja. Ako se ostvari to što zamišlja, mnogo će utjecati i na razvoj područja. Njemu je svejedno je li riječ o lijevoj ili desnoj obali Mure, zna da raditi treba svagdje i da se jedino marljivim radom može nešto postići.

Ivan Gudlin udomaćio se i u hrvatskoj pomurskoj (prekmurskoj) zajednici. Često sudjeluje na njihovim priredbama i među njima ima vrlo mnogo prijatelja. Trudi se naučiti i mađarski jezik, već se sporazumijeva u svakodnevicu. Kako bi ostvario svoj san, želimo mu zdravlja i mnogo uspjeha.

Beta

Tamburaška večer 114. Dužijance

Središnja proslava 114. Dužijance započela je 9. kolovoza na Gradskom trgu u Subotici s tamburašima. U okviru Tamburaške večeri katedralni župnik mons. Stjepan Beretić predstavio je ovogodišnje predvoditelje: bandaša Slađana Bošnjaka i bandašicu Luciju Ivanković Radaković. Tijekom večeri izabrani su i njihovi pratitelji, a titulu „najlipšeg“ para ponijeli su Martina Vojnić Tunić i Mario Gunić, prvi su pratitelji Jelena Šarčević i Marko Baki, a drugi Milica Tikvicki i Andrija Matković.

Uručene su i nagrade aranžerima izloga koji krase grad Suboticu. Tijekom večeri publiku su zabavljali Kaptolački tamburaški orkestar iz Kaptola (Hrvatska), ansambl „Ruže“, ansambl „Amanet“, orkestar OKUD-a „Mladost“, Tamburaški sastav „Misijsa“ iz Pečuha (Mađarska) te s njima i vokalni solist Marko Križanović.

svima s „poštovani“, spomenula risare bez kojih kruha ne bi bilo, potomke onih koji su prije 114 godina pokrenuli Dužijancu, sve koji zahvaljuju Bogu za darove, radnike iz kulisa, Suboticu, koja u svojoj arhitekturi i građevinama ima urezano klasje žita, pripadnike drugih zajednica koji poštuju bunjevačke Hrvate.

Najmlađi

Blagdan žetve

Program je nastavljen sutradan, kad je u subotičkoj katedrali služena svečana večernja misa, a nakon toga i polaganje vijenca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića (park ispred Gradske kuće). Iste večeri na pozornici na Gradskom trgu bila je Skupština risara, a potom i nastup folklornih društava.

U prijepodnevnim satima 11. kolovoza održan je blagoslov i ispraćaj bandaša i bandašice iz crkve sv. Roka u Subotici te povorka do katedrale, gdje je održana svečana sveta misa zahvalnica koju je predvodio biskup Subotičke biskupije Franjo Fazekas. Nakon mise slijedila je povorka kroz grad i predaja kruha gradonačelniku Subotice Stevanu Bakiću. Navečer je na istom mjestu održano bandašičino kolo.

Na Dužijanci nazočnima se obratila i saborska zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća Jasna Vojnić, koja je, obraćajući se

S bandašem i bandašicom

„Poštovane kolege saborski zastupnici koji ste danas vraćeni s granice i niste mogli doći na Dužijancu, poštovani svi koji ćete učiniti da ovo bude posljednji put da se takvo što dogodi i da želja za istinskim pomirenjem srpskog i hrvatskog naroda konačno dođe iz dubine svakog od nas! Poštovana zemljo u kojoj su Bunjevci Hr-

vati rođeni, poštovana Matico koja činiš napore da se naš trag na ovim prostorima ne zatre, poštovani vi koji ćete učiniti da ova velebna manifestacija bude na listi nematerijalne kulturne baštine Republike Srbije, poštovani Bunjevci koji duboko u sebi osjećate svoje podrijetlo, poštovani vi koji ste spremni svoju radost dijeliti s drugima, dobro nam došli! Neka naša zahvala Bogu za darove nikad ne presuši. Neka živi naša Dužijanca i neka je blagoslovljeno svako zrno koje predaje svoje postojanje zarad zajedničkog nam i jedinog kruha”, rekla je Vojnić.

Kako doznaje Hrvatski glasnik, svečanoj povorki ovogodišnje Dužijance i događanjima 11. kolovoza nazočili su i predsjednik HDS-a Ivan Guban, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Facebook – Dužijanca

Gradišćanski Hrvati iz mađarskog grada Bük posjetili i grad Đurđevac

U Društvenom domu u Koprivničkim Brezima 14. kolovoza održana je svečana sjednica Općinskog vijeća kojoj su nazočili mještani, članovi vijeća, gostujući političari i gospodarstvenici s područja županije te istaknute osobe iz društvenog, sportskog i kulturnog života općine Koprivnički Brezi. Uz obraćanje općinskog načelnika Mate Kuzminskog i uvaženih gostiju održan je i kraći kulturno-umjetnički program. Sjednici je nazočila i delegacija Hrvatske samouprave grada Bük.

Nakon svečane sjednice načelnik Mato Kuzminski goste i prijatelje iz Büka, gradišćanske Hrvate, izveo je u Đurđevac. Posjetili su Muzej Grada Đurđevca i Hostel Borik. Suradnja je vrlo dobra i obje strane žele je nastaviti i učvrstiti. Kako donosi *Drava.info*, s izaslanstvom je bio i zastupnik Hrvatske državne samouprave Viktor Kohut. On je u ime delegacije čestitao vodstvu grada na postignutim uspjesima i izrazio nadu Hrvata iz Büka za još boljom suradnjom.

Branka Pavić Blažetin

U Đurđevcu

BUDIMPEŠTA – Kako doznaje Hrvatski glasnik, 27. kolovoza u Bugarskom centru u Budimpešti održana je sjednica udruge Savez narodnosnih državnih samouprava, čiji su članovi predsjednici državnih narodnosnih samouprava. Predsjednica je udruge predsjednica Slovačke državne samouprave Erzsébet Racskó, a dopredsjednik predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Sjednici su među ostalima nazočili i članovi Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta: predsjednik Odbora i zastupnik Nijemaca u Mađarskom parlamentu Imre Ritter i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

LUKOVIŠĆE – Ekumenska služba, koja u Lukovišću ima svoj ured Jelenlét Pont, početkom odgojne godine darovala je mališane lukoviškog vrtića poklon-paketima. Djeca su s radošću primila pakete čiji ih je sadržaj, odjeća i igračke, oduševio. „Ciljna skupina Jelenlét Ponta, koji djeluje u Lukovišću, ljudi su na marginama društva, zajednice koje žive u dubokom siromaštvu, od djece do odraslih. Dugoročni je cilj omogućiti ljudima koji žive na selu da se suoče s izazovima i samostalno se nose sa svojim problemima. Osnovni je alat u radu osiguranje stalne korisne nazočnosti i pomoći stanovnicima te snimanje stanja, u skladu s čime se djeluje uklapajući se u sustav socijalne skrbi i surađujući s njim zadovoljavajući lokalne potrebe.”

